

ARTICULUS III.

Utrum anima Christi, secundum illam scientiam qua cognoscit res in propria natura, cognoscat omnia.

III. P. quæst. xi. art. 1. & de verit. quæst. xx. art. 6.

1. Ad tertium sic proceditur. Videtur quod secundum illam scientiam qua anima Christi scit res in propria natura, sciat omnia. Omnis enim potentia quæ non est reducta ad actum, est imperfecta. Sed intellectus possibilis animæ Christi, est in potentia ad omnia intelligibilia: quia est quodammodo omnia fieri, ut dicitur in III. de Anima, text. xviii. Ergo si non omnia sciret per proprias similitudines, remaneret imperfectus.

2. Præterea. Hæc est natura intellectus, per quam differt à sensu, ut dicitur in III. de Anima, text. vii. quod quanto intellectus plura, & difficiliora intelligit, tanto magis potest alia leviora intelligere. Sed quod est hujusmodi, nihil prohibet quin omnia capere posset. Ergo anima Christi etiam in propria natura omnia cognoscit.

3. Præterea. Magis impediunt se opposita, ut non possint esse simul, quam quælibet alia. Sed species oppositorum non impediunt se quin sint simul in anima: quia simul homo habet scientiam albi, & nigri. Ergo multo minus aliqua alia species impediunt se invicem ut non possint esse simul; & sic idem quod prius.

Sed contra. Non possunt omnia cognosci in quo non sunt omnia. Sed omnia non possunt esse in uno habitu creato. Ergo cum scientia quam habet Christus de rebus in propria natura, sit per aliquem habitum creatum; non potest per illam scientiam omnia cognoscere.

Præterea. Per illam scientiam Christus conformatur nobis. Sed nos non possumus scire omnia. Ergo nec Christus secundum hanc scientiam scivit omnia.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Ulterius. Videtur quod hanc scientiam Christus habuit minorem Angelis. Quia quanto intellectus est simplicior, tanto ejus naturalis scientia est major. Sed intellectus angelicus est simplicior quam anima Christi: Quia intellectus Christi non excedit terminos humanæ naturæ, ultra quos est simplicitas intellectus angelici. Ergo intellectus (1) angelicus habet majorem scientiam quam est scientia naturalis animæ Christi.

2. Præterea. Quanto intellectus est magis propinquus materiæ, tanto est debilior in cognoscendo. Sed intellectus Christi, cum sit forma materialis corporis Christi, est magis propinquus materiæ quam angelicus. Ergo debilius cognoscit; & sic idem quod prius.

3. Præterea. Sicut dicit Isaac, (2) ratio oritur in umbra intelligentiæ. Intelligentiam autem vocat Angelum. Cum ergo Christus habeat intellectum rationalem videtur quod ejus scientia sit minor quam Angelorum.

Sed contra. Hebr. 11. dicitur, quod Christus minoratus est ab Angelis solum propter passionem. Ergo scientiam habet eis potioram.

(1) Al. deest angelicus. (2) Vide supra dist. 1. quæst. 1. art. 2. in corp.

Præterea. Sicut dicit Dionysius vii. cap. eccles. Hier. ipse Christus, secundum quod homo, docet Angelos. Ergo majorem scientiam habet quam illi.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Ulterius. Videtur quod Christus non habuit scientiam per modum collationis. Quia, sicut dicit Damascenus, Lib. II. de Fide orth. cap. xxii. in Christo non inquirimus consilium, neque electionem. Sed hæc pertinent ad collationem practicam. Ergo eadem ratione non fuit in eo collatio quantum ad speculativam.

2. Præterea. Discursus rationis opponitur deiformitati. Sed anima Christi tota fuit deiformis. Ergo non habet scientiam collativam.

3. Præterea. Discursus rationis, ut dicit Isaac, contingit ex hoc quod habet lumen obumbratum. Sed in anima Christi nulla fuit obumbratio, nec obscuritas. Ergo nec habuit scientiam per modum collationis.

Sed contra. Christus assumpsit omnia naturalia quæ consequuntur naturam humanam. Ergo assumpsit rationem. Sed rationis actus est inquirere, & conferre. Ergo ipse habuit scientiam collativam.

Præterea. Opponere, & respondere pertinent ad scientiam collativam. Sed Christus exercuit officium opponentis, & respondentis, ut dicitur Luc. 11. Ergo ipse habuit scientiam collativam.

QUÆSTIUNCULA IV.

1. Ulterius. Videtur quod per plures habitus hæc scientia divisa fuerit. Quia scientia sua fuit univoca scientiæ nostræ. Sed nostra scientia est de omnibus quæ Christus scivit, per plures habitus. Ergo & scientia Christi.

2. Præterea. Sicut dicit Philosophus III. de Anima, text. xxxviii. scientiæ seantur sicut & res. Sed Christus habuit scientiam de diversis rebus. Ergo habuit diversos habitus scientiarum.

3. Præterea. Scientiæ dividuntur secundum diversas rationes cognoscendi. Sed quantum ad hanc scientiam pertinet, ipse non eadem specie, sive ratione omnia cognovit, sed pluribus. Ergo non habuit unum tantum habitum scientiæ, sed plures.

Sed contra. Scientia Christi fuit perfectissima. Sed scientia quanto magis est una, tanto magis est perfecta, ut patet per Dionysium, de cæl. Hier. cap. xii. & per Librum de Causis, prop. x. Ergo magis scivit omnia per unum habitum.

Præterea. Scientia regitiva plurium artium non diversificatur per illas artes, sed est unus habitus; sicut patet de militari respectu omnium scientiarum quæ sub ea sunt. Sed scientia Christi fuit regitiva, & quasi architectonica respectu omnium humanarum scientiarum. Ergo ipse per unum habitum omnia scivit quæ ad hanc scientiam pertinent.

QUÆSTIUNCULA V.

1. Ulterius. Videtur quod in ista scientia profecerit. Hebr. v. 8. *Didicit ex iis quæ passus est, obedientiam.* Sed discere est in scientia proficere. Ergo in scientia profecerit.

2. Præterea. Non proficere in his quæ quis proficere potest, est magnus defectus. Sed in omni scientia

ria qua quis non omnia scit, potest proficere. Ergo cum Christus secundum hanc scientiam non omnia sciverit, videtur quod potuerit proficere, & ita profecerit in ea.

3. Præterea. Intellectus agens in ipso abstrahebat species à phantasmatibus; & hic est actus ejus, alias frustra assumpsisset eum. Sed species abstracta à phantasmatibus recipitur in intellectu possibili. Ergo semper in Christo plures species recipiebantur in intellectu possibili ejus. Ergo proficiebat in scientia.

4. Præterea. Hoc patet per auctoritatem Ambrosii superius inductam.

Sed contra. Damascenus dicit (Lib. III. de Fide cap. xxi.) *Qui dicunt Christum proficere sapientia, (3) & gratia, ut additamentum suscipientem, non eam quæ secundum hypostasim est: unionem venerantur.* Sed illa unio omnino veneranda est. Ergo non debemus dicere, quod in scientia profecerit.

QUÆSTIUNCULA VI.

1. Ulterius. Videtur quod ab Angelis quantum ad hanc scientiam accepit. Dionysius enim iv. cap. cæl. Hieros. dicit: *Per Angelos videmus eum sub paternis legibus ordinatum.* Sed quod ordinatur, aliquid ab ordinante accipit. Ergo Christus aliquid ab Angelis accepit.

2. Præterea. Luc. xxi. 43. dicitur, quod apparuit Angelus (4) Domini confortans eum. Sed confortatus accipit aliquid à confortante. Ergo & Christus ab Angelo.

3. Præterea. Christus, dum fuit in terra, voluit subdi legalibus ordinationibus, factus sub lege: Gal. iv. Sed legalis observantia est minoris dignitatis quam celestis hierarchia. Ergo & ordini celestis hierarchiæ subdi debuit. Hæc enim est lex celestis hierarchiæ ut homines ab Angelis suscipiant, ut dicit Dionysius (iv. cap. celestis Hieros.) Ergo ipse ab Angelis suscepit.

4. Præterea. Corpus ejus impressionem suscepit à corporibus celestibus. Ergo pari ratione anima à spiribus celestibus.

Sed contra. Superioris non est ab inferiori recipere. Sed Christus etiam secundum humanam naturam Angelis superior fuit, & caput, ut supra dictum est (dist. xii. quæst. 11. art. 2. quæstionc. 2.) Ergo ab eis non recipit.

Præterea. Quod immediate accipit à Verbo, non habet necesse ab Angelis accipere. Sed anima Christi immediate accipit à Verbo sibi unito. Ergo non recipit ab Angelis.

SOLUTIO I.

Respondeo ad primam quæstionem dicendo, quod cognitio rerum in proprio genere, & cognitio rerum in Verbo differunt, non quantum ad res cognititas, sed quantum ad medium cognoscendi, quod est id in quo res cognoscitur: quia cognitio quæ est rerum in Verbo, habet medium cognoscendi ipsum Verbum; cognitio autem rerum in proprio genere, habet medium cognoscendi rerum similitudines, quæ sunt in intellectu. Medium autem cognoscendi, quod est lumen sub quo res videntur, utrobique creatum est: hoc enim vel est lumen naturale, sicut in his quæ cognoscuntur per rationem naturalem; vel lumen gratiæ, sicut in his quæ cognoscuntur per fi-

dem, & revelationem. Christus autem perfectus fuit secundum animam & secundum naturam, & secundum gratiam. Non autem perfectio animæ quantum ad naturam esset in ipso, nisi omnia cognosceret hoc genere cognitionis quæ per rationem naturalem cognosci possunt, nec etiam esset perfectus in gratia, nisi omnia quæ ad revelationem gratiæ pertinent in hominibus, sive in Angelis, cognovisset: & ideo anima ejus hoc genere cognitionis omnia cognovit. Sed quia similitudo creata deficit à representatione substantiæ increatæ, ideo hoc genere cognitionis non cognovit ipsam essentiam increatam, nec alia omnia quæ ad perfectionem intellectivæ partis non pertinent, neque secundum naturam, neque secundum gratiam, sicut sunt gesta particularium hominum, & hujusmodi; quæ tamen omnia cognovit in Verbo. Et ideo dicendum, quod hoc genere cognitionis non cognovit omnia simpliciter.

Ad primum ergo dicendum, quod ex hac ratione non concluditur, nisi quod cognoverit omnia quæ per rationem naturalem cognosci possunt: quia sicut materia prima est in naturali potentia tantum ad illas formas quæ per agens naturale produci possunt, quamvis Deus alia ex materia illa facere possit; ita etiam intellectus possibilis est in potentia naturali eorum tantum quæ per lumen intellectus agentis cognosci possunt: (5) & si hæc tantum cognosceret, imperfectus non esset; sed Deus ex liberalitate sua infundit amplius lumen gratiæ, per quod etiam plura intellectus possibilis cognoscit.

Ad secundum dicendum, quod per ea quæ intellectus intelligit, non ampliatur capacitas, nisi respectu eorum intelligibilium quæ sunt ejusdem generis; sicut quantumcumque homo sit instructus in scientiis physicis, numquam pervenit ad cognitionem eorum quæ sunt fidei, vel prophetiæ, nisi lumen amplius addatur: & ita quantumcumque ampliatur capacitas ejus ad intelligendum res in proprio genere, numquam pervenit ad videndum divinam essentiam, vel res aliquas in ea.

Ad tertium dicendum, quod non negatur omnia cognoscere hujusmodi cognitionis genere anima Christi, quia species se invicem in intellectu impediunt; sed quia quædam cognoscibilia excedunt omnem speciem creatam, sicut essentia divina; quorundam vero similitudines, & cognitiones non sunt de perfectione intellectus humani.

SOLUTIO II.

Ad secundam quæstionem dicendum, quod ad cognitionem intellectivam tria requiruntur, scilicet potentia intellectus, lumen quo intelligit, & similitudo rei per quam cognitio rei determinatur: & secundum hæc tria potest aliqua cognitio esse altera potior tripliciter. Primo quantum ad efficaciam cognoscendi, sive certitudinem cognitionis, sive limpiditatem, quod idem est, quæ ex ipso lumine consequitur: & sic cum Christus abundanter lumen gratiæ habuerit magis quam Angeli, habuit limpidiorem cognitionem quam Angeli. Secundo potest esse aliqua cognitio potior alia quantum ad similitudinem cognitorum, quæ attenditur secundum species; & secundum hoc etiam Christus perfectiorem cognitionem habuit quam Angeli: quia plurimum species sibi infuse fuerunt quam Angelis create, & infuse: unde etiam de his quæ ad illu-

(3) Al. & atate. (4) Vulgata de cælo confortans, &c. (5) Al. Sed.

minationes hierarchias pertinent, Christus Angelos illuminavit, ut dicit Dionysius de cœl. Hierar. cap. vii. Tertio potest esse aliqua cognitio altera nobilior quantum ad genus cognitionis, quod consequitur naturam potentiae intellectivæ: & quia Christus cognovit intellectu possibili, cuius est objectum phantasma, ideo cognovit ea cum continuo, & tempore, utens phantasmatis quasi objectis intellectus, non quidem sicut ab eis speciem accipiens, sed sicut species circa ea ponens; sicut contingit in eo qui habet habitum, & actu aliqua considerat. Hoc autem genere cognitionis Angeli non cognoscunt: sed aliquo alio secundum ordinem naturæ, scilicet sine continuo, & tempore.

Ad primum ergo dicendum, quod ista cognitio non fuit solum in Christo secundum proportionem virtutis quæ debetur humanæ naturæ; sed secundum quod humana natura perfecta est per gratiam, quæ fuit potior in Christo quam in Angelis: unde & perfectiorem scientiam habuit, simpliciter.

Ad secundum dicendum, quod ex hoc quod intellectus possibilis est propinquius materiæ, non habet defectum in cognoscendo, nisi quantum ad genus cognitionis: quia enim talis est natura eius ut corpori uniat ut forma, ideo tali genere cognitionis cognoscit, utendo scilicet corporis instrumentis. Sed multitudo cognitorum non est ex natura intellectus possibilis, sed ex speciebus intelligibilibus; limpiditas vero ex lumine intellectus agentis, vel ex aliquo superiori lumine.

Ad tertium dicendum, quod obumbratio illa intelligitur quantum ad hoc quod intelligit cum continuo tempore.

SOLUTIO III.

Ad tertiam quæstionem dicendum, quod ex hoc ipso quod intellectus noster accipit à phantasmatis, sequitur in ipso quod scientiam habeat collativam, in quantum ex multis sensibus fit una memoria, & ex multis memoriis unum experimentum, & ex multis experimentis unum universale principium, ex quo alia concludit; & sic acquirit scientiam, ut dicitur in I. Metaph. (in proem.) & in fine Posteriorum (Lib. II. text. xxxvii.) unde secundum quod se habet intellectus ad phantasmata, secundum hoc se habet ad collationem. Habet autem se ad phantasmata dupliciter. Uno modo sicut accipiens à phantasmatis scientiam, quod est in illis qui nondum scientiam habent secundum motum qui est à rebus ad animam. Alio modo secundum motum qui est ab anima ad res, in quantum phantasmatis utitur quasi exemplis, in quibus inspicit quod considerat; cuius tamen scientiam prius habebat in habitu. Similiter etiam est duplex collatio: una qua homo procedit ex notis ad inquisitionem ignoti; & talis collatio non fuit in Christo: alia secundum quam homo ea quæ habitu tenet, in actum ducens, ex principiis considerat conclusiones sicut ex causis effectus; & talis collativa scientia fuit in Christo.

Ad primum ergo dicendum, quod Damascenus loquitur quantum ad primum modum collationis; unde subdit: *Non enim habuit ignorantiam.*

Ad secundum dicendum, quod discursus rationis non opponitur deiformitati, quæ est per gratiam, sed quæ est per ordinem naturæ. Deus enim non accipit cognitionem à phantasmatis: unde anima re-

(6) Al. testificatur.

cedit à Dei similitudine quantum ad hoc magis quam Angeli, in quantum est forma corporis.

Ad tertium dicendum, quod umbra illa, ut dicitur est, refertur ad genus cognitionis, non ad limpiditatem in cognoscendo.

SOLUTIO IV.

Ad quartam quæstionem, quod ex limpiditate cognitionis contingit quod scientia est magis unita, & simplex: quia quanto limpidius videt intellectus, tanto ex paucioribus potest cognoscere plura. Unde cum anima Christi habuerit limpidissimam cognitionem inter omnes creaturas, scientia eius fuit magis unita, & per formas magis universales quam aliqua scientia creaturæ. Divisio autem habituum in diversis rebus cognoscendis contingit in nobis ex hoc quod formæ intelligibiles in nobis sunt minime universales: unde oportet quod diversas res per diversas species cognoscamus; & diversæ species secundum genus faciunt diversos habitus scientiarum: & propter hoc Angeli qui habent scientiam magis universalem, utpote non acceptam à rebus, non habent cognitionem de rebus per diversos habitus. Quia ergo anima Christi habuit scientiam magis universalem quam aliquis Angelus, ideo non habuit diversos habitus quibus cognosceret; sed uno habitu omnia cognovit quæ ad hanc scientiam pertinent, quamvis diversis speciebus.

Ad primum ergo dicendum, quod scientia Christi, etiam rerum in proprio genere, fuit multo altior, quam scientia nostra.

Ad secundum dicendum, quod non omnis diversitas rerum facit diversas scientias; sed diversitas quæ requirit diversam rationem cognoscendi, sicut naturalia distinguuntur à mathematicis. Sed ratio cognoscendi in Christo fuit magis unibilis quam in nobis; & ideo per unam rationem potuit plura cognoscere.

Ad tertium dicendum, quod non qualibet specierum diversitas facit habitum diversum (alias oportet quod quot sunt res, tot essent scientiæ) sed diversitates specierum, quæ non reducuntur ad eundem modum cognitionis secundum genus: quæ quidem diversitas contingit ex hoc quod lumen intellectus nostri est particularum, & debile: & ideo in Christo non fuit talis divisio habituum, propter luminis claritatem.

SOLUTIO V.

Ad quintam quæstionem dicendum, quod cum eminentia scientiæ, ut dictum est, consistat in tribus, scientia Christi nunquam crevit quantum ad genus cognitionis, quia illud genus cognitionis sequitur naturam humanam, quæ in ipso semper permansit; nec iterum quantum ad numerum scitorum; quia omnia scivit à primo instanti suæ conceptionis quæ ad hanc scientiam pertinent; crevit autem quantum ad aliquem modum certitudinis. Cum enim anima nostra secundum naturam sit media inter intellectum purum, qualis est in Angelis, & sensus; dupliciter (6) certificatur de aliquibus. Uno modo, ex lumine intellectus, qualis est certitudo in demonstrationibus illorum quæ nunquam visa sunt; alio modo ex sensu, sicut cum aliquis est certus de his quæ videt sensibiliter; & talis certitudo acquiritur ali-

alicui, etiam quantumcumque per certissimam demonstrationem aliquid sciat, quando videt sensibiliter quod prius non viderat: unde anima delectatur in visis etiam quæ scivit; & hæc vocatur certitudo experimentalis: & quantum ad hanc crevit scientia Christi, in quantum quotidie aliqua videbat sensibiliter quæ prius non viderat; non autem crevit quantum ad essentiam.

Ad primum ergo dicendum, quod illud discere est referendum ad experientiam.

Ad secundum dicendum, quod anima Christi quamvis hoc genere cognitionis non omnia scivisset, tamen non poterat quantum ad ea proficere: tum quia quædam sunt quæ hoc genere cognitionis cognosci non possunt, sicut essentia Dei: tum quia quædam contingunt singularia non sunt de perfectione scientiæ, ut dictum est.

Ad tertium dicendum, quod per lumen intellectus agentis in Christo, non fuit aliqua species de novo recepta in intellectu possibili ejus; sed fuit facta conversio nova ad species, quæ erant in phantasia; sicut est in eo qui habet habitum scientiarum quæ imaginatur, vel videt.

Ad quartum dicendum, quod Ambrosius intelligit profectum scientiæ Christi quantum ad experientiam secundum novam conversionem ad sensibile præsens, vel sicut supra Magister determinavit.

SOLUTIO VI.

Ad sextam quæstionem dicendum, quod secundum doctrinam Dionysii in cœl. Hier. (cap. ii.) Angeli à quibus alii cognitionem accipiunt, abundantius lumine pleni sunt, quasi propinquius divinam claritatem contemplant. Oportet enim recipiens esse (7) in potentia respectu ejus à quo recipit, & ita minus in actu ejus quod recipere debet. Unde cum anima Christi abundantius intellectualem lumen habuerit quam Angeli, ut patet ex prædictis, constat etiam quod Christus mortale corpus gerens, nihil cognitionis accepit ab Angelis; sed ipse non solum secundum Deitatem, sed etiam secundum animam omnes Angelos illuminavit, sicut etiam nunc illuminat. Non enim minoris gloriæ erat illa anima, aut minoris cognitionis in statu illo quam modo sit, cum à principio suæ conceptionis perfectus comprehensor fuerit.

Ad primum ergo dicendum, quod, sicut ipsemet Dionysius se ibidem exponit, dicitur Christus per Angelos ordinatus, non quia ipse ab eis illuminationem accepit, sed quia de his quæ ad ipsum pertinebant circa ipsum gerenda, per Angelos alii instituebantur, sicut Joseph de fuga in Ægyptum, & de reditu de Ægypto, ut dicitur Matth. ii. ipse enim per se in his eos instituere non volebat, ut (8) ab aliis pueris non differret, & ulterius ut veritas assumptæ naturæ probaretur.

Ad secundum dicendum, quod quamvis Angeli Christum non illuminarent, tamen ei ministraverunt, ut patet Matth. iv. & ad hoc ministerium illa confortatio pertinebat: non enim confortabatur instruendo, sed eo modo quo ex colloquio, & præsentia amicorum, & familiarium homo naturaliter confortatur in tristitiis, ut in hoc quoque veritas assumptæ naturæ appareret.

Ad tertium dicendum, quod Deus venerat nos liberare, sicut à morte, ita & à legis onere: & ideo

(7) Al. deest in. (8) Al. ponitur hic ulterius, & infra omittitur.

sicut mortem pro nobis subiit, ut nos à morte liberaret, ita & legalia in seipso recepit, ut eos qui sub lege erant, redimeret: ad Galat. iv. 5. Non autem venit ut nos ab ordine cœlestis hierarchiæ educeret: & ideo non est similis ratio. Et præterea Christus à legalibus nihil accepit secundum animam; sed tantum in corpore ejus gerebantur exterius, sicut circumcisio, & huiusmodi; sed leges cœlestis hierarchiæ ad animam pertinent; Christi autem anima non subiebat alicui imperfectioni, sicut corpus subiebat passibilitati.

Et per hoc patet solutio ad quartam: quia enim corpus ejus nondum erat glorificatum, poterat aliquam impressionem à corporibus cœlestibus accipere; anima autem quæ glorificata erat, & super Angelos exaltata, nihil poterat ab eis accipere.

ARTICULUS IV.

Utrum anima Christi habuit omnipotentiam, sicut & omnium scientiam.

1. Ad quartum sic proceditur. Videtur quod anima Christi habuit omnipotentiam, sicut & omnium scientiam. Primo per hoc quod dicitur Matth. ult. 18. *Data est mihi omnis potestas in Cælo, & in terra:* & loquitur secundum humanam naturam. Ergo secundum humanam naturam habuit omnipotentiam.

2. Præterea. Christus habuit omnium scientiam. Sed scientia est practica, & speculativa. Ergo & ipse habuit de omnibus rebus scientiam practicam. Sed scientia practica est secundum quam aliquis scit facere aliquid, & potest facere: quia scientia practica est causa rerum. Ergo anima Christi habuit omnipotentiam.

3. Præterea. Anima humana est imago Trinitatis per potentiam, voluntatem, & scientiam. Sed anima Christi, in quantum fuit imago Dei, capax fuit omnis omnis scientiæ. Ergo pari ratione omnipotentia.

4. Præterea. Sicut potentia Dei est infinita, ita & scientia. Sed infinitas scientiæ non prohibet quin omnium scientia Christo communicata sit. Ergo nec infinitas potentie prohibet quin sibi omnipotentia communicata sit.

5. Præterea. Sicut in anima humana est possibilitas ad recipiendum omnia per intellectum possibilem, quo est omnia fieri; ita est in ea possibilitas ad faciendum omnia per intellectum agentem, quo est omnia facere. Sed Christo est communicata omnium scientia, in quantum anima ejus est receptiva omnium. Ergo similiter debuit sibi communicari omnipotentia.

Sed contra. Potentia habet rationem principii, ut dicitur in V. Metaph. (text. xvii.) Sed non potuit communicari animæ Christi quod esset principium omnium: quia sic esset primum principium, quod est solius Dei. Ergo non potuit communicari omnipotentia.

Præterea. Per potentiam Dei, anima Christi conservatur in esse. Sed non potuit sibi communicari ut ipsa seipsam conservaret in esse: quia sic non esset creatura. Ergo non potuit sibi omnipotentia communicari.

Præterea. Nullius substantiæ finitæ est virtus activa infinita. Sed anima Christi est substantia finita.

Er-

Ergo non potuit sibi communicari infinita potentia, quæ est omnipotentia.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod unumquodque est activum, secundum quod est ens actu: unde quanto aliqua habent deficientius esse, tanto minus sunt activa: sicut pater de materia prima, in qua non est activa potentia, quia tenet ultimum gradum in entibus, & ideo potentia activa commensuratur essentia. Et propter hoc, sicut animæ Christi non potuit communicari quod haberet infinitam essentia, ita nec omnipotentia sibi communicari potuit, nec alicui creaturæ communicari potest. Credo tamen quod omnis potentia quæ alicui creaturæ communicari potest, sibi communicata fuit multo abundantius, ut scilicet materia elementaris magis obediret sibi ad nutum quam activis qualitatibus, vel etiam virtuti cœlesti; & quod magis potuisset movere cœlum quam aliquis Angelus; si tamen Angeli movent orbem.

Ad primum ergo dicendum, quod omnipotentia data est Christo quantum ad personam ab æterno, sed quantum ad naturam humanam in ipsa conceptione: non quod natura humana, vel aliqua pars eius omnipotentia informaretur, ut omnipotens dici possit; sed secundum modum quo & alias proprietates communicant sibi naturæ propter unitatem hypostasis: tamen in resurrectione manifestata est: & ideo tunc data dicitur, secundum illum modum loquendi quo res dicitur fieri quando innotescit.

Ad secundum dicendum, quod Christus habuit omnium rerum scientiam, non tantum speculative, sed etiam practicam: non quidem qua ipsas res faceret, sed scivit qualiter à Deo sunt factæ. Scientia autem practica, quamvis sit quodammodo causâ operationis, in quantum dirigit in opere, non tamen est sufficienter causa: quia ab ipsa non producit res, nisi adsit potentia activa rei: unde Christus habuit omnem scientiam practicam quidem, sed non practice, quia non ordinavit ad opus.

Ad tertium dicendum, quod universalitas impossibilium Deo commensuratur divinæ essentia: quia secundum hoc infinita potest, quia habet esse non limitatum. Sed universalitas eorum quæ scit, scientia visionis, non commensuratur essentia eius, etiam si mundus duraret semper, per hunc modum quo modo est: quia semper posset plura facere secundum unumquodque tempus quam quæ fecit, & plures species, & plura rerum genera, & plures mundos. Et ideo quamvis omnium scientia qua Deus scit scientia visionis, sit communicata animæ Christi; non tamen omnipotentia qua Deus potest facere, sibi communicari potuit, sicut nec essentia infinita.

Ad quartum dicendum, quod in omnipotentia includuntur omnia ad quæ divina potentia se extendit ex infinitate suæ essentia, secundum quam est activa infinitorum secundum quemlibet modum; sed in scientia omnium, quæ dicitur Christo communicata, non includuntur omnia quæ Deus potest facere, ut dictum est: & ideo omnipotentia communicari non potuit, nisi habenti essentiam infinitam, sicut nec scientia omnium simpliciter quæ Deus potest facere, nisi comprehendenti essentiam infinitam, ut prius dictum est.

Ad quintum dicendum, quod potentia intellectus agentis non est ut faciat omnia simpliciter, sed ut faciat omnia esse intelligibilia: & ideo ratio non est ad propositum.

EXPOSITIO TEXTUS.

In nullo creatura Creatori æquatur. Intelligendum est quantum ad rationem rei habitæ; & quantum ad modum habendi: quia etsi aliquid idem conveniat Deo, & creaturæ; non tamen secundum eundem modum, vel eandem rationem.

Nemo novit quæ sunt Dei nisi Spiritus Dei. Non excluduntur per hoc Pater, & Filius, qui habent eandem cognitionem quam & Spiritus Sanctus.

Naturaliter capax est scientia. Est enim facta anima ad cognoscendum omnia, non autem ad faciendum omnia.

DISTINCTIO XV.

De hominis defectibus, quos assumpsit Christus in humana natura.

Illud quoque præmittendum non est, quod Dei Filius naturam hominis accepit passibilem, animam passibilem, carnem passibilem, & mortalem. Ut enim probaretur verum corpus habere, suscepit defectus corporis, scilicet famem, & sitim, & huiusmodi; & ut veram animam probaretur habere, suscepit defectus animæ, scilicet tristitiam, timorem, dolorem, & huiusmodi. Omnis autem sensus animæ est: non enim caro sentit, sed anima utens corpore vel instrumento. Unde Augustinus super Genes. Lib. XII. cap. xxiv. „ Non corpus sentit, sed anima per corpus, quo velut nuntio utitur ad (1) formandum in seipsa quod extrinsecus nuntiatur. “ Si ergo anima quod foris est, per corpus tamquam instrumentum videt, vel audit; ita etiam per corpus quædam sentit mala quæ sine corpore non sentiret, ut famem, & sitim, & huiusmodi; unde non immerito defectus corporis dicuntur. Quædam autem non per corpus, immo etiam sine corpore sentit, ut est timor, & huiusmodi. Sentit igitur anima dolores; sed quosdam per instrumentum corporis, quosdam vero non. Suscepit autem Christus sicut veram naturam hominis, ita & veros defectus hominis, sed non omnes. Assumpsit enim defectus pænæ, sed non culpæ: nec tamen omnes defectus pænæ, sed eos omnes quos eum assumere homini expediebat, & suæ dignitati non derogabat. Sicut enim (2) per hominem homo factus est, ita per eum hominis defectus suscepit. Suscepit enim de nostro, ut de suo nobis tribueret, & ut nostrum tolleretur. Suscepit nostram vetustatem, ut suam nobis infunderet novitatem. Simpliciter accepit ille vetustatem, idest pænæ, ut nostram duplam consumeret, idest pænæ, & culpæ.

(1) Al. confirmandum. (2) Forte hic, & infra legendum propter.

Qua-

Qualiter accipiendum sit illud quod ait Leo Papa. (3)

Tradit auctoritas, quod Dominus noster in se suscepit omnia infirmitatis nostræ præter peccatum. Quod nisi accipiatur de illis tantum quæ eum sumere pro nobis oportuit, & decuit; falsum esse probabitur. Non enim assumpsit ignorantiam aliquam, cum sit ignorantia quædam quæ defectus est, neque peccatum est, scilicet ignorantia invincibilis. Nam vincibilis peccatum est; si tamen de his quæ nobis expedit scire. Sunt enim quædam quorum scientia non affert, vel ignorantia non impedit salutem: & forte talium rerum ignorantia defectus non est. Constat autem in nobis esse ignorantiam, atque difficultatem volendi, vel faciendi bonum, quæ ad miseriam nostram pertinent. Unde Augustinus in Lib. III. de lib. arb. cap. xviii. „ Approbare, inquit, falsa pro veris, ut erret invitus, & resistente, atque torquente dolore carnalis vinculi, non posse à libidinis operibus temperare: non est natura instituti hominis, sed pœna damnati: ex qua miseria peccantibus iustissime inflicta, liberat Dei gratia: quia sponte homo libero arbitrio cadere potuit, non autem surgere: ad quam miseriam pertinet ignorantia, & difficultas quam patitur omnis homo ab exordio nativitatis suæ: nec ab isto malo quisquam nisi gratia Dei liberatur. “ Ecce evidenter dicit hic Augustinus, ignorantiam qua quisque invitus falsa pro veris approbat, & difficultatem qua non potest temperare se à malo, ad miseriam nostram pertinere, & pœnam esse hominis. Hæc autem Christus non habuit. Non igitur accepit omnes defectus nostræ infirmitatis præter peccatum.

Quod ignorantia talis, & difficultas non sit peccatum.

SED forte aliquis dicit, illa esse peccatum. Cui obviat quod Augustinus tradere videtur, hoc scilicet Deum inculpabiliter ante peccatum in exordio conditionis homini potuisse tradere, ut essent ei naturalia, ita in Lib. Reract. I. cap. ix. inquit: „ Ignorantia, & difficultas etiam si essent hominis primordia naturalia, nec sic culpandus Deus, sed laudandus esset. Sed si hæc homo in primordio naturaliter habuisset, numquid in eo essent defectus, & pœnæ? Si defectus, & pœna ei indita fuissent ante peccatum; injuste cum eo agi videretur, si ante culpam sentiret pœnam. Ob hoc sane dicimus, illa non fuisse defectus, vel pœnas, si homini naturaliter infuissent; sicut non fuit homini ante peccatum nondum gratiam adepti defectus, sive pœna, non posse proficere. Sed postquam gratiam recepit, per quam proficere potuit, & ad tempus etiam profecit, eamque culpa sua post amisit, simulque proficiendi facultatem perdidit: defectus fuit ei, & pœna, non posse proficere, scilicet malum declinare, & bonum facere. “ Omnes igitur defectus nostros suscepit Christus, præter peccatum, quos ei conveniebat suscipere, & nobis expediebat. Sunt enim plura ægritudinum genera, & corporis vitia, à quibus omnino immunis extitit: quos enim defectus habuit, vel ad ostensionem veræ humanitatis, ut timorem, & tristitiam; vel ad impletionem operis ad quod venerat, ut passibilitatem, & mortalitatem; vel ab immortalitatis desperatione spem nostram erigendam, ut mortem, suscepit.

Quod sola voluntate illos defectus suscepit, non necessitate conditionis suæ.

HOS autem defectus non conditionis suæ necessitate, sed miserationis voluntate suscepit. Veros quidem habuit defectus, sicut & nos, sed non ex eadem causa: nos enim ex peccato originali hos defectus trahimus, sicut Apostolus insinuat dicens (Rom. viii. 10.) „ Corpus quidem propter peccatum mortuum est; idest, necessitatem moriendi habet in se: Christus autem non ex peccato huiusmodi habuit defectus, quia sine peccato est conceptus, & natus, & in terris conversatus; sed ex sola miserationis voluntate de nostro in se transtulit veram infirmitatem, sicut veram carnem accepit; quam sine omni infirmitate assumere potuit, sicut eandem absque culpa accepit.

Auctoritatibus probat, Christum secundum hominem vere dolores sensisse, & timuisse.

SED quia nonnulli de sensu in passione humanitatis Christi male sensisse inveniuntur, asserentes similitudinem, atque imaginem passionis, & doloris Christum hominem pertulisse, sed nullum omnino dolorem, vel passionem sensisse; auctoritatum testimoniis eos convincentes, indubitabile faciamus quod supra diximus. Propheta Isaias dicit (cap. lv. 4.) „ Vere languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit: “ & Veritas ipsa in Evangelio ait (Marc. xiv.) „ Tristis est anima mea usque ad mortem: “ ubi etiam legitur: „ Cœpit Jesus pavere, & tædere. “ Propheta etiam ex persona Christi ait (Psal. lxxxvii. 4.) „ Repleta est malis anima mea: “ quod exponens Augustinus ait: „ Non vitium, & peccatis, sed humanis malis, id est doloribus, fuit repleta anima Christi; quibus ipsa compatitur carni. Non enim dolor corporis potest esse sine anima; dolere autem anima, etiam non dolente corpore, potest. Hos autem humanæ infirmitatis defectus, sicut ipsam carnem, ac mortem, non conditionis necessitate, sed miserationis voluntate suscepit. “ Ambrosius etiam in Lib. II. de Fide, cap. 111. sic ait: „ Scriptum est, Matth. xxvi. 39. Pater, si possibile est, transeat à me calix iste. Timet ergo Christus; & dum Petrus non timet, Christus timet. Petrus dixit, Joann. xiiii. 37. Animam meam pono pro te: Christus dicit, ibid. xii. 27. Anima mea turbatur. Utrumque verum est, & rationis plenum, quod & ille qui est inferior, non timet; & ille qui superior est, gerit timentis affectum. “ Idem in eodem: „ Ut homo turbatur, ut homo fiet, ut homo crucifigitur: per naturam hominis & tædiavit; & resurrexit Christus: Non turbatur eius virtus, non turbatur eius Divinitas; sed turbatur anima, secundum humanæ fragilitatis assumptionem. “

(3) Ad marginem editi. Venetæ an. 1593. hæc notantur: Epist. x. ad Flavianum, cap. 111. & serm. de nativ. Domini, Exultemus: & Damascenus Lib. IV. orth. Fid. cap. xiv.